

Valențe psiholingvistice în predarea/învățarea/evaluarea limbilor străine

Dorina Surugiu, lector

Summary

The European integration towards which the Republic of Moldova is aspiring to requires major changes in different essential sectors, amongst which is education. A primary role in our country's integration plays teaching/learning/evaluating of foreign languages and this presents the teaching body with new challenges and imposes the assessment of teaching foreign languages from different perspectives, one of these being psychological. Without the knowledge of psychological modifications that arise in the thought process while learning a foreign language, a professor's task becomes even more difficult. The concept of a language is very broad and consists of different fields, amongst them psycholinguistics. To be able to look for and find new mechanisms that would facilitate the teaching and learning process of the taught language, future foreign language professors should also learn the psychology of teaching and learning a language. This could increase the efficiency of the instructional process, and the professor could face challenges of the present, as well as future expectations.

Învățământul a avut întotdeauna o importanță vitală pentru viitorul oricărei societăți, datorită rolului fundamental în educația noilor generații. De aceea, în drum spre integrarea europeană, Moldova, pe lângă multe alte sectoare, vitale ca: calitatea vieții și a mediului înconjurător, politici interne și externe, domeniul justiției, dezvoltarea tehnologică, etc., trebuie să acorde învățământului prioritatea pe care o merită. Succesul în acest domeniu depinde de capacitatea cadrelor didactice de a construi pe experiențe cunoscute metode noi, care să se ajusteze cerințelor și schimbărilor prin care trece societatea noastră. Societatea trebuie să-și dea seama, că cunoașterea limbilor străine are un rol primordial în integrarea țării noastre. Acest lucru determină următoarele direcții în predarea/învățarea/evaluarea limbilor străine [3, p.73]:

- a) creșterea nivelului de predare;*
- b) calificarea continuă a cadrelor didactice pentru cunoașterea și aplicarea metodelor noi;*
- c) elaborarea de noi căi pentru motivarea elevilor și studenților;*
- d) creativitatea și diferențierea în învățarea limbilor străine;*
- e) o cunoaștere mai profundă a obiectivelor socioculturale;*
- f) promovarea practicilor valoroase existente, etc.*

A preda sau a învăța o limbă străină nu este deloc ușor. Dificultățile apar chiar în momentul în care încercăm să răspundem la întrebarea: „*Ce înseamnă a cunoaște o limbă străină?*”. Lingvistica nu ne poate da nicidecum un răspuns la această întrebare, fără a recurge la ajutorul altor discipline, precum ar fi psihologia, psiholingvistica, sociolingvistica, ș.a. Complexitatea problemei date a dus la aceea, că în ultimele decenii, au apărut mai multe teorii, deși niciuna nu a dat încă răspuns la această întrebare. Caracteristicile timpului în care trăim duc la schimbarea directivelor cursului de limbi străine pentru satisfacerea cerințelor sociale, ce impun a învăța o limbă străină cu un scop anumit. De aceea a da un răspuns mai amplu și mai concret la întrebarea: „*Ce înseamnă să știi o limbă străină?*” ne-ar ajuta să determinăm obiectivele cursului de predare a unei limbi străine.

După Francisco Marcos Marin, în predarea unei limbi străine, punctele inițiale de plecare sînt: *a) separarea cu claritate a predării limbii de predarea gramaticii;*

b) importanța cunoașterii unui nucleu gramatical de bază cu caracter normativ;

c) legătura reciprocă între fenomenele lingvistice și cele culturale;

d) cunoașterea istoriei limbii predate. [4, p. 55].

O mare importanță în procesul de predare/învățare/evaluare o are și definirea unei limbi

străine. Adică, pe lângă întrebarea: „*Ce înseamnă a ști o limbă străină?*”, ar trebui să răspundem și la întrebarea: „*Ce este o limbă străină?*”. În mod normal, orice individ poate însuși o limbă străină, L 2, după ce a însușit în copilărie limba sa maternă, L 1. Însă există diferențe între însușirea unei limbi la o vârstă fragedă sau la o vârstă adultă. În afară de aceasta, pentru persoanele care cresc în condiții de bilingvism sau plurilingvism, L 2 sau, chiar L 3, nu ar mai fi o limbă străină. În aceste cazuri limba străină pe care o învață aceste persoane devine L 3 ori L 4. Lucrând cu un grup de elevi, profesorul se poate confrunta cu faptul, că, pentru unii elevi, limba studiată ar fi L 2, iar pentru alții, L 3 sau L 4.

Conștientizarea acestor lucruri pun profesorul de limbi străine în fața unei probleme multidimensionale, care cuprinde toate aspectele ce fac posibilă însușirea unei limbi străine, precum și factorii care beneficiază sau aduc prejudicii acestui proces.

Predarea limbilor străine, fundamentarea sa teoretică și practică presupune următoarele perspective de abordare: psihologică, socioculturală, structurală, operațională, funcțională, etc. În felul acesta, profesorul nu se poate limita doar la o bună cunoaștere a limbii predate și a metodelor de predare. Ar trebui ca în procesul pregătirii sale profesionale să învețe, pe lângă alte discipline, și psihologia predării și însușirii limbilor străine. Necunoașterea acestei științe face și mai dificilă munca unui profesor de limbi străine, cu atât mai mult, că problema modificărilor psihologice, ce au loc în gândire în procesul învățării unei limbi, are două aspecte - teoretic și practic. Ca aspect teoretic problema dată este strâns legată de analiza psihologică generală a gândirii și limbii, iar aspectul practic ține de problemele predării limbilor străine. Pornind de la ideea că limba și gândirea formează, datorită legăturilor directe dintre ele o legătură indisolubilă, este foarte important să știm dacă în timp ce folosim o limbă străină în gândirea noastră au sau nu loc anumite schimbări. Una dintre particularitățile formal-dinamice ale gândirii este funcționarea ei în baza unei sau altei limbi. În ceea ce privește conținutul său, gândirea într-o limbă străină are anumite particularități. Dacă excludem particularitățile formal-dinamice ale gândirii și punem în centru conținutul ei, ajungem la concluzia, că diferite popoare, folosind limbi diverse, nu pot avea nicidecum un conținut identic al gândirii. Anume în aceasta constă una dintre dificultățile majore în învățarea unei limbi străine - cel care o învață trebuie să domine un sistem de noțiuni oarecum diferit după conținut și volum față de noțiunile exprimate prin cuvintele limbii materne, cu care este obișnuit.

Din punct de vedere psihologic, conținutul gândirii în timpul însușirii unei limbi străine are două laturi - obiectivă și subiectivă. Prin noțiunea de conținut obiectiv se subînțeleg relațiile și legăturile reale, pe care acest conținut le reflectă. Conținutul subiectiv conține noțiuni și opinii, care nu reprezintă nimic altceva decât reflectarea subiectivă a lumii obiective. Aceste două laturi ale gândirii sînt strîns legate între ele. Spunînd că un gând exprimat în două limbi diferite are un conținut identic, avem în vedere conținutul obiectiv al acestor limbi. Expresiei „*la ora unu de noapte*” îi corespund în spaniolă „*a la una de la madrugada*”, iar în limba franceză „*a une heure du matin*”. Atît „*madrugada*” cît și „*matin*” înseamnă dimineața, iar acest cuvînt nicidecum nu corespunde cuvîntului românesc „*noapte*”. Acest exemplu ne demonstrează, că în timpul traducerii dintr-o limbă în alta se transmite doar conținutul obiectiv al gândurilor, pe cînd conținutul lor subiectiv are specificul său pentru fiecare limbă în parte. Pentru a evita metodele de predare ce nu duc la formarea capacităților de a gândi în limba străină, profesorii de limbi străine trebuie să cunoască bine aceste lucruri.

Dar pentru formarea acestor capacități un rol important îl are și cunoașterea culturii țării date. Limba este un produs social, ceea ce impune vorbitorului concepția despre lume pe care societatea dată a adoptat-o. Să înveți o limbă străină presupune într-o mare măsură a avea capacitatea de a rupe corsetul pe care ni-l impune limba maternă, adică, să ne dăm seama că ziua se poate împărți în mod diferit, sau luna poate fi de genul masculin, etc., iar necunoscând aceste diferențe, vorbitorul poate nimeri în situații neplăcute.

Astfel, predarea lexicului nou nu presupune doar enumerarea sistematică a semnificațiilor cuvintelor din limba pe care o predai, ci totodată implică transmiterea unei culturi și al unui mod de viață total diferite.

Cel ce învață o limbă străină iese din limitele propriei sale culturi și trece la o altă cultură, pe care este foarte important s-o cunoască, pentru a putea aplica cu succes cunoștințele acumulate în procesul învățării limbii date.

Caracterul artificial al procesului de predare/învățare/evaluare face și mai dificilă sarcina profesorului de limbi străine și îl impune să caute în permanență noi mecanisme care ar facilita învățarea limbii predate.

În concluzie putem spune, că pentru a fi capabil să predai o limbă străină nu este suficient a cunoaște această limbă, ci este absolut necesar de a poseda cel puțin cunoștințe minime despre aceea cum se efectuează procesul de învățare al unei limbi străine, iar acest proces nu este nici pe departe identic cu cel prin care trece un copil când învață limba sa maternă. Conceptul unei limbi este cu mult mai amplu și cuprinde cu mult mai multe lucruri decât gramatica, fonologia, sintaxa și lexicul, în jurul cărora se situează în mod tradițional alte discipline, ca morfologia, lexicologia, etc. Iată de ce predarea unei limbi străine presupune, pe de o parte, posedarea unor vaste și variate cunoștințe teoretice, iar pe de alta, a cunoștințelor metodologice cu aspect practic. Aceasta ar duce la creșterea eficienței procesului instructiv și ar face față atât provocărilor prezentului, cât și așteptărilor viitorului.

Bibliografie

1. BARALÓ, M., La adquisición del español como lengua extranjera, Madrid, Ibérica Grafic, 1999.
2. DUMITRESCU, D., Îndreptar pentru traducerea din limba română în limba spaniolă, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1980.
3. FLORESCU, M-C., Eficiența managementului educațional în sec. XXI, Journal American Roumanian Academy of Arts an Sciens, Sibiu, Editura Alma Mater, 2004.
4. MARCOS MARÍN, F., Metodología del español como lengua segunda, España, Alhambra, 1983.
5. RUEDA, M., PRADO, E., Tendencias actuales en la enseñanza del E/LE2, Madrid, Alcobendas, 1992.
6. SÁNCHEZ PÉREZ, A., Historia de la enseñanza del español como lengua extranjera, Madrid, Alcobendas, 1992.